

**PANEVĖŽIO MIESTO SAVIVALDYBĖS
VISUOMENĖS SVEIKATOS BIURAS**

Savivaldybės biudžetinė įstaiga, Respublikos 68, LT – 35158 Panevėžys, tel. 8 45 461406,
el. p. info@panevezysvsb.lt

Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 301738112

**PANEVĖŽIO MIESTO IKIMOKYKLINIO UGDYMO
ĮSTAIGŲ VAIKŲ PROFILAKTINIŲ PATIKRINIMŲ
DUOMENYS 2016 M.**

Parengė Indrė Čaikinienė visuomenės stebėsenos specialistė

Panevėžys
2016 m.

Ivadas

Sveikas vaikas – aktyvus, linksmas, džiugios nuotaikos, geranoriškai nusiteikęs aplinkinių žmonių atžvilgiu. Jis – komunikabilus, smalsus, aktyvus, judrus. Sveikas vaikas vystosi harmoningai, turi gerai išlavintas funkcines ir fizines organizmo galimybes. Jis – stiprus, ištvermingas, vikrus. Jis – užsigrūdinęs. Vaikas neturi antsvorio, daug juda, pasižymi geru apetitu. Emociškai ir psichiškai sveikas vaikas yra ramus, patenkintas, pasitikintis savimi ir kitais žmonėmis, noriai bendrauja su kitais vaikais, nejaučia didelės baimės, pykčio ar kitokių išgyvenimų.

Vienas svarbiausių sveikatos raidos tarpsnių yra vaikystė ir paauglystė. Tuo laikotarpiu vaiko elgsenos ir gyvensenos ypatybės turi labai didelės reikšmės vėlesnio gyvenimo kokybei. Šeima ir ugdymo įstaigos vaikui turi padėti suprasti, kad sveikata yra vertybė, kurią reikia saugoti bei kontroliuoti.

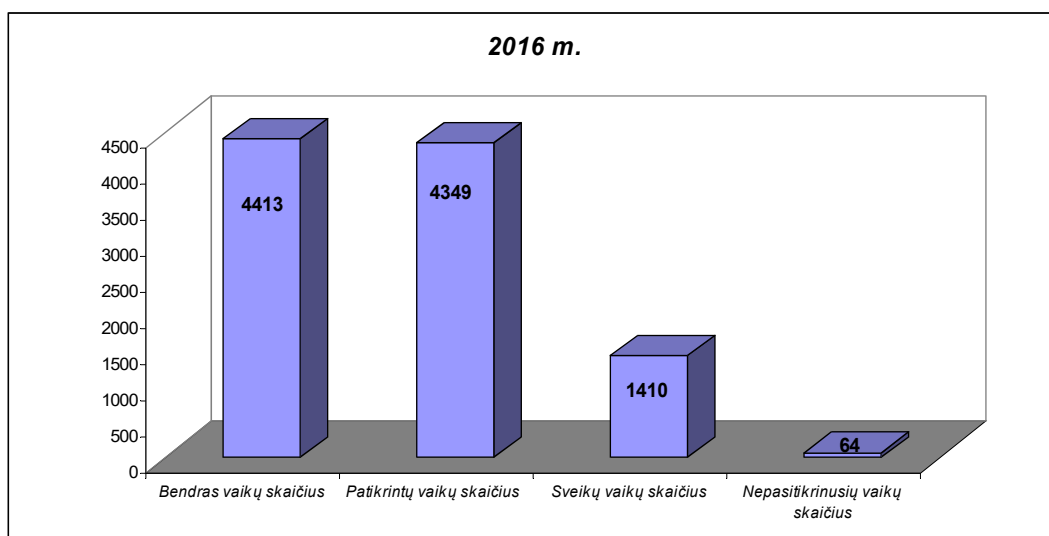
Vaikų sveikata profilaktiškai privalo būti tikrinama kiekvienas metais tam tikru nustatytu periodiškumu. Vaiko sveikatos pažymėjimas turi būti išduodamas visiems vaikams iki 18 metų amžiaus. Lankantis pas šeimos gydytoją, tėveliai pirmiausia privalo nuvesti vaiką pas gydytoją odontologą dėl dantų ir sąkandžio būklės tikrinimo. Dažnai vaiko dantų būklė nėra gera, todėl jos įvertinimas ir dantų gydymas yra itin svarbūs. Be to, tai gera proga tėveliams priminti apie vaikų dantų priežiūros svarbą bei šalyje vykdomą prevencinę programą, pagal kurią vaikams nuo 6 iki 14 metų krūminiai dantys dengiami silantinėmis medžiagomis – specialia apsauga nuo ėduonies. Puoselėjant burnos sveikatą kiekvieno žmogaus asmeninis indėlis yra labai svarbus, nes dviejų labiausiai pasaulyje paplitusių burnos ligų – dantų ėduonies ir periodontito – atsiradimas didžiąja dalimi yra nulemtas mūsų elgsenos, t. y. burnos higienos įgūdžių, mitybos, žalingų įpročių. Po odontologo patikros vaiką apžiūri šeimos gydytojas. Tikrinant sveikatą gydymo įstaigoje, prie kurios vaikas yra priregistruotas, už paslaugas mokėti nereikia. Tėvai ar globėjai, kurių vaikai lanko ugdymo įstaigas, kasmet turi pateikti Vaiko sveikatos pažymėjimą, išduotą ne anksčiau kaip prieš metus. Ruošiantis vesti atžalą į ikimokyklinio ugdymo įstaigą, būtina pasirūpinti skiepais nuo tymų, raudonukės ir poliomielitito, nes be įrašų apie atliktas privalomas vakcinas vaikai nuo 2016 metų sausio 1 dienos nebus priimami į šias įstaigas.

Jei vaikas turi sveikatos sutrikimų šeimos gydytojas turi pateikti rekomendacijas dėl fizinio krūvio, mitybos, regos, vengtinų alergenų ir kt., taip pat gydytojas turi nurodyti savo kontaktus, telefono numerius, kuriais būtų galima susisiekti iškilus neaiškumams, primena Sveikatos apsaugos ministerija. Visuomenės sveikatos specialistai akcentuoja, jog profilaktinis sveikatos patikrinimas yra labai svarbus, nes atlikus laiku yra užkertamas kelias ligoms, padedama nustatyti, ar vaiko sveikatos būklė atitinka jo augimo ir brendimo pagal amžių ir lytį normatyvus.

Vaiko sveikatos pažymėjime gydytojas pateikia išvadas ir rekomendacijas dėl vaiko galimybių dalyvauti ugdymo veikloje, kokią fizinio lavinimo grupę vaikas galės lankyti (pagrindinę, parengiamąją ar specialiąją). Taip pat nurodomos ir pirmosios pagalbos priemonės, jei vaikui prireiktų skubios pagalbos darželyje, pavyzdžiui, dėl alergijos, lėtinių ligų.

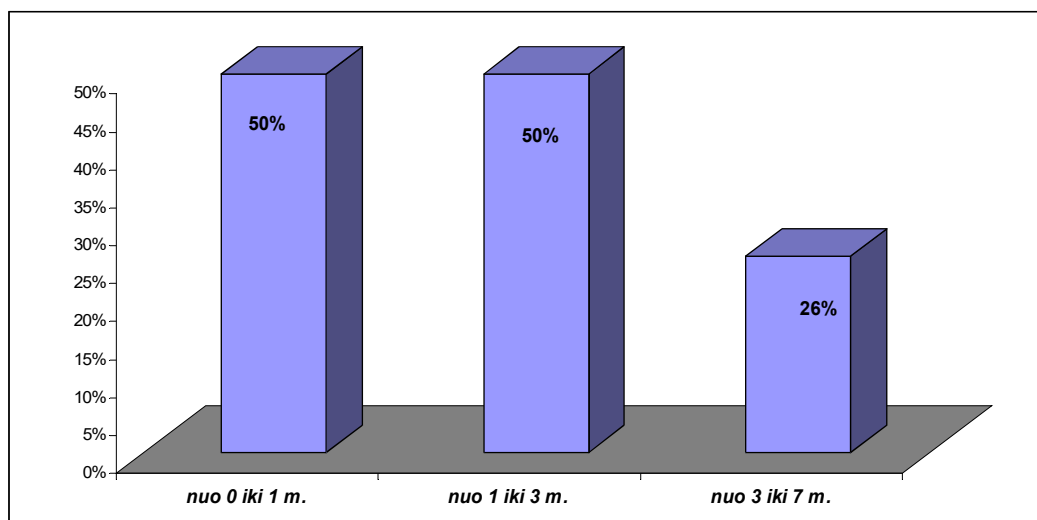
PROFILAKTINIŲ MOKINIŲ SVEIKATOS PATIKRINIMŲ REZULTATAI

Pagal visuomenės sveikatos specialistų pateiktus duomenis 2016 m. Panevėžio mieste ikimokyklinės ugdymo įstaigas lankė **4413** vaikai t.y. 47 vaikais mažiau nei 2015 metais. Iš viso 2016 metais profilaktiškai sveikatą patikrino **98** procentai vaikų (absol.skč. 4349), t.y 1 procentu daugiau nei 2015 metais. Sveikų vaikų skaičius 2016 metais išliko stabilus - 32 procentai (absol.skč.1410).

1 pav. Sveikatą profilaktiškai patikrinusių ir nepasitikrinusių vaikų dalis, 2016 m. (absol.skč.)

Iš profilaktiškai sveikatą patikrinusių vaikų, visiškai sveikų vaikų buvo - 32 proc. Didžiausias procentas visiškai sveikų vaikų nustatytas tarp 1 - 3 metų amžiaus darželinukų – 50 proc.

2 pav. Vaikų dalis, kuri yra visiškai sveika lyginant pagal amžiaus grupes, proc., 2016 m.

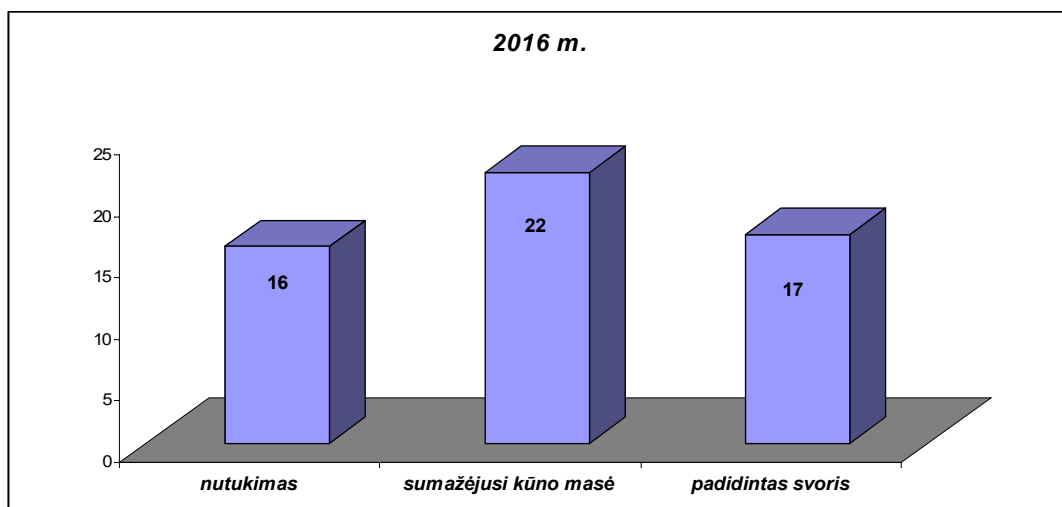
VAIKŲ PASISKIRSTYMAS PAGAL KŪNO MASĖS INDEKSO ĮVERTINIMĄ

Normalus KMI. Išanalizavus vaikų pasiskirstymą pagal KMI įvertinimus galima teigti, kad tarp patikrinusių sveikatą vaikų, kuriems buvo įvertintas KMI, didžiausia procentinė dalis turi normalų KMI – 98 proc. (absol.skč. 4294). Tarp vaikų amžiaus grupių normalaus KMI įvertinimo procentinė dalis yra panaši, esminių skirtumų neįžvelgiama.

Per mažas KMI. Per mažas KMI nustatytas 22 vaikams.

Antsvoris. Antsvorio problemų turėjo 17 vaikų.

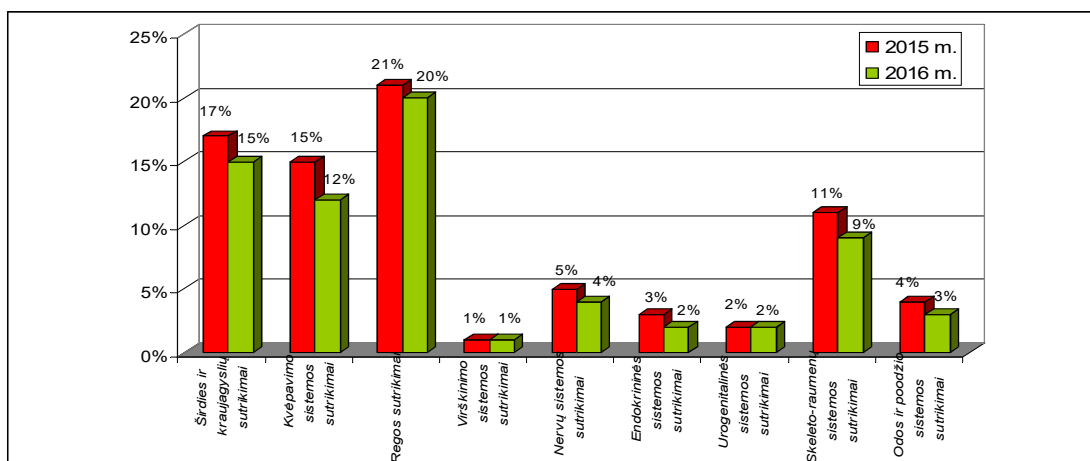
Nutukimas. Nutukimas nustatytas 16 vaikų.

3 pav. Profilaktiškai patikrinę vaikai pagal kūno masę, 2016 m. (absol.skč.)

IKIMOKYKLINIO AMŽIAUS VAIKŲ SVEIKATOS BŪKLĖ

Nuo 2015 metų iki 2016 metų vaikų sveikatos rodikliai mažai keitėsi. Analizuojant duomenis pagal sveikatos sutrikimus, nustatyta, kad didžiausia vaikų sveikatos problema Panevėžio mieste yra - **regos sutrikimai** (20 proc.), **širdies ir kraujagyslių sistemos sutrikimų** (15 proc.), **kvėpavimo sistemos sutrikimų** (12 proc.) bei **skeleto-raumenų sistemos** (9 proc.). Stebint dvejų metų laikotarpį, matome, kad ši tendencija nesikeičia.

4 pav. Profilaktiškai patikrinusių ikimokyklinio amžiaus vaikų sveikatos sutrikimai, proc., 2016 m.

Profilaktiškai patikrinusių ikimokyklinio amžiaus vaikų sergamumas 2016 m. Panevėžio mieste

2016 m.	Viso	Nuo 0 iki 1 m.	Nuo 1 m. iki 3 m.	Nuo 3 m. iki 7 m.
Bendras vaikų skaičius	4413	4	1042	3367

Patikrintų vaikų skaičius	4349/ 98 proc.	4	1029	3316
Nepatikrintų vaikų skaičius	64/ 1 proc.	0	13	51
Sveiki vaikai	1410/ 32 proc.	2	517	891
Širdies - kraujagyslių sist. sutrikimai	677/ 15 proc.	1	145	531
Kvėpavimo sist. sutrikimai	557/ 12 proc.	0	73	484
Iš jų: bronchine astma	321/ 7 proc.	0	46	275
Iš jų: alerginis rinitas	175/ 4 proc.	0	16	159
Regos sutrikimai	877/ 20 proc.	0	40	837
Iš jų; trumparegystė	34/ 1 proc.	0	0	34
Iš jų: toliaregystė	685/ 15 proc.	0	26	659
Klausos sutrikimai	6	0	3	3
Virškinimo sist. sutrikimai	25/ 1 proc.	0	7	18
Nervų sist. sutrikimai	191/ 4 proc.	1	31	159
iš jų epilepsija:	5	0	1	4
Iš jų: įtampos galvos skausmai	7	0	0	7
Endokrininės sist., medžiagų ap., mitybos sutrikimai	89/ 2 proc.	0	12	77
iš jų: skydliaukės sutrikimai	17	0	1	16
iš jų cukrinis diabetas	2	0	0	2
iš jų: nutukimas	16	0	0	16
iš jų: sumažėjusia kūno mase	22	0	5	17
iš jų: padidintas svoris	17	0	2	15
Urogenitalinės sist. sutrikimai	102/ 2 proc.	0	17	85
Skeleto - raumenų sist. sutrikimai:	421/ 9 proc.	1	38	382
iš jų: skoliozė	11	0	0	11
iš jų: netaisyklinga laikysena	139/ 3 proc.	0	6	133
Odos ir jos priedų sutrikimai	150/ 3 proc.	1	47	102
Iš jų: atopinis dermatitas	116/ 2 proc.	0	41	75
Fizinio ugdymo grupės				
Pagrindinė	4338/ 99 proc.	4	1025	3309
Parengiamoji	8	0	3	5
Specialioji	4	0	0	4
Atleistas	0	0	0	0

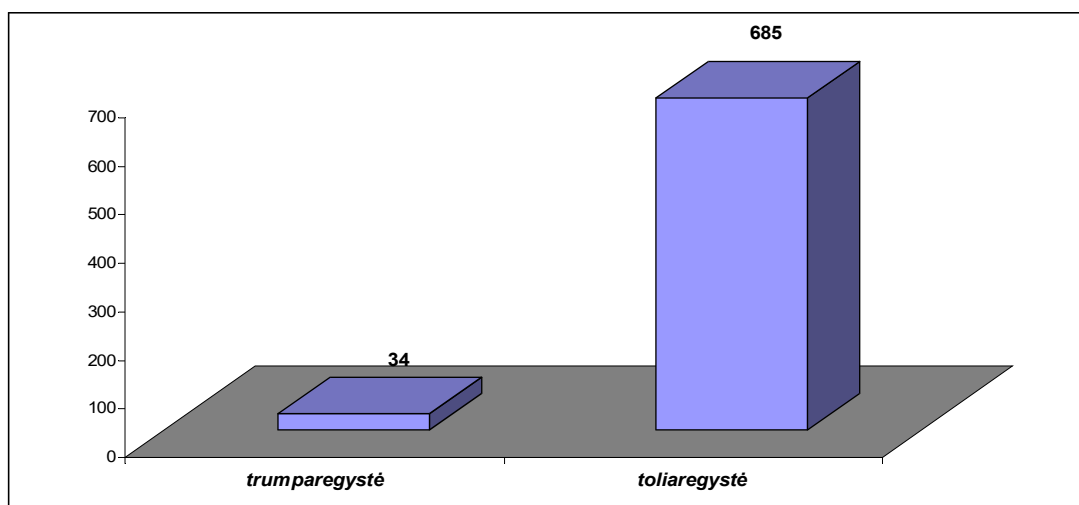
Regos sutrikimai

Regėjimas – fiziologinių ir psichologinių procesų kompleksas, leidžiantis suvokti daiktų dydį, formą ir spalvą, jų išsidėstymą ir nuotolį vienas nuo kito. Tai – bene svarbiausias jutimas,

suteikiantis žmogui daugiausiai informacijos. Regėjime dalyvauja ne tik visos akies struktūros, bet ir nervų sistema. Tam, kad žmogus normaliai matytų, turi būti sveikos ir gerai funkcionuoti visos jo sensorinės sistemos dalys. Dažniausiai žmogaus akys auga ir akies ašis ilgėja iki 7-10 metų, intensyviausiai – pirmaisiais gyvenimo metais.

Regos sutrikimai yra vieni dažniausių vaikų sveikatos sutrikimų. Didžiausia jų dalis – priešmokyklinėse grupėse. Dažniausiai ikimokyklinio ir bendrojo lavinimo ugdymo įstaigų auklėtiniams pasireiškia toliaregystė, taip pat dažna trumparegystė ir astigmatizmas. Ankstesniame amžiuje daugiausiai vyrauja hipermetropija (toliaregystė), o vėliau – miopija (trumparegystė). 2016 metais viso buvo užregistruota 20 procentų (877) vaikų, turinčių tam tikrų regos sutrikimų. Daugiausiai sergančiųjų akių ligomis buvo vaikų nuo 3 iki 7 metų amžiaus- 837.

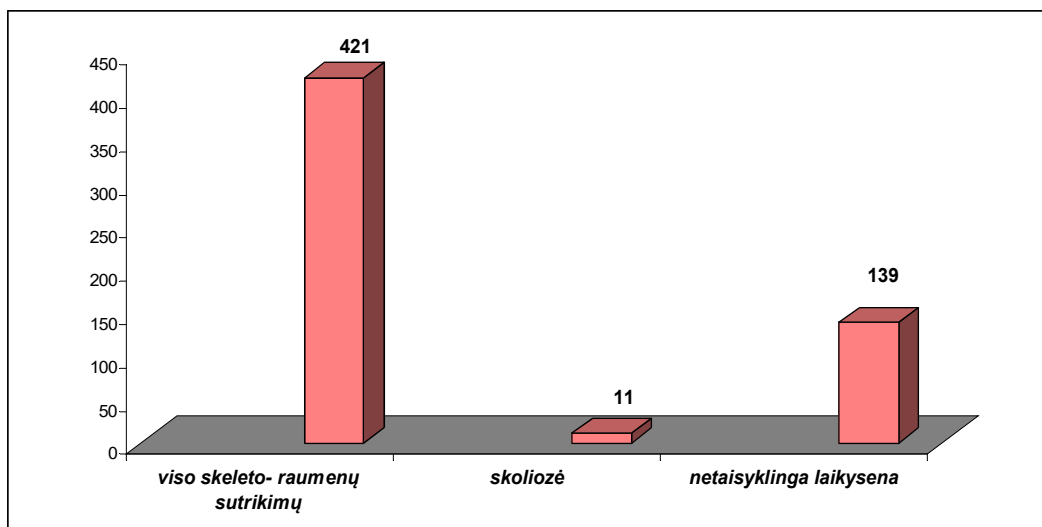
Priežasčių, sukeliančių regos sutrikimus, yra daug (anatominiai pokyčiai, prasta mityba, nervų sistemos įtampa, infekcijos ir t. t.), tačiau labai didelę reikšmę jiems atsirasti turi nuolatinis akių pervarginimas, netinkamas apšvietimas, nesuderintas mokymosi – poilsio režimas ir pan. Todėl vaikams tiek su sveikomis, tiek su pakenktomis akimis yra labai svarbu laikytis regos higienos.

5 pav. Užregistruoti regos sistemos sutrikimai , 2016 m. (absol.skč.)

Skeleto-raumenų sistemos sutrikimai

Skeleto-raumenų sistemos sutrikimus lemia spartus vaikų augimas tam tikrais periodais, mažas fizinis aktyvumas, nepritaikyti suolai mokinio ūgiui, netaisyklinga laikysena ir panašūs veiksniai. Skeleto – raumenų sistemos sutrikimai yra viena dažniausių sveikatos problemų tarp mokyklinio ir ikimokyklinio amžiaus mokinių. 2016 metais skeleto – raumenų sistemos sutrikimų turėjo 9 proc. Panevėžio miesto vaikų. Daugiausia iš jų t.y. 139 vaikai turėjo netaisyklinga laikysena. Profilaktinių ikimokyklinio amžiaus vaikų sveikatos patikrinimų duomenimis, ydinga laikysena nustatoma ir ikimokyklinio amžiaus vaikams. Laikysenos sutrikimai užima didžiausią procentą skeleto – raumenų sistemos sutrikimų struktūroje būtent tarp priešmokyklinės grupės vaikų (6-7 metų amžiaus), kuomet pastebimas spartus organizmo augimas. Vertinant skeleto-raumenų sistemos sutrikimus pagal amžių, nustatytas tendencingas šių sutrikimų skaičiaus didėjimas kartu su mokinio amžiumi, vyresnėse grupėse skeleto – raumenų sistemos sutrikimų turėjo net 11 proc. vaikų.

7 pav. Užregistruoti skeleto - raumenų sistemos sutrikimai, 2016 m. (absol.skč.)

Kvėpavimo sistemos sutrikimai

Kvėpavimo sistemos sutrikimams įtakos turi įgimtos kvėpavimo sistemos patologijos, ūminių susirgimų komplikacijos bei kt. priežastys. Kvėpavimo sistemos sutrikimai užima svarbią vietą tiek ikimokyklinio, tiek mokyklinio amžiaus vaikų sergamumo struktūroje.

Sergamumas kvėpavimo sistemos ligomis tendencingai didėja su vaiko amžiumi – mažiausias sergamumas užregistruotas lopšelio grupių vaikams, daugiausia sergančiųjų – priešmokyklinėse grupėse. Dažniausia vaikų kvėpavimo sistemos liga – **bronchinė astma**. Tai lėtinė liga, kurią kai kuriems vaikams sukelia įvairios alerginės reakcijos. Kitos jos priežastys dažniausiai gali būti tabako dūmai, dulkės, infekcijos, psichinė įtampa.

2016 metų profilaktinių ikimokyklinio amžiaus vaikų sveikatos patikrinimų duomenimis, bronchų astma sudarė 7 proc. visų kvėpavimo ligų atvejų. Ja sirgo 321 vaikai. Didžiausią dalį kvėpavimo ligų atvejų bronchinė astma sudarė tarp 3 iki 7 metų vaikų (sergamumas astma sudarė 56 proc. kvėpavimo ligų atvejų).

Fizinio aktyvumo grupės

Žmogaus augimas ir vystymasis priklauso nuo kasdieninio fizinio aktyvumo, kuris yra svarbi puikios sveikatos dalis. Per mažas fizinis aktyvumas yra vienas iš pagrindinių veiksnių, kuris sąlygoja antsvorio ir nutukimo atsiradimą.

Nustatyti kiekvieno vaiko fizinio ugdymo grupę yra labai svarbu – vaikai, turintys tam tikrų organų ar jų sistemų sutrikimų turi būti priskirti į specialiąją grupę. Specialiai pritaikytas fizinis ugdymas ne tik stiprina tokių vaikų sveikatą bei skatina gerą fizinį vystymąsi. Į parengiamąją fizinio ugdymo grupę priskiriami vaikai, kurie turi nedidelius sveikatos sutrikimus ar nėra fiziškai galintys dalyvauti pagrindinėje fizinio ugdymo grupėje.

Pagrindinė fizinio aktyvumo grupė. Išanalizavus 2016 metų ikimokyklinio amžiaus vaikų profilaktinių sveikatos patikrinimų pažymus nustatyta, kad fizinio aktyvumo grupę gydytojai įvertino 4338 vaikams, tai sudaro 99 proc. vaikų.

Parengiamoji fizinio aktyvumo grupė. Parengiamoji fizinio aktyvumo grupė nustatyta 8 vaikams.

Specialioji fizinio aktyvumo grupė. Į specialiąją fizinio aktyvumo grupę buvo priskirti 4 vaikai.

Apibendrinimas:

Išanalizavus 2016 m. Panevėžio miesto ikimokyklinio ugdymo įstaigas lankančių vaikų sveikatos profilaktinius duomenis, nustatyta:

1. Profilaktiškai sveikatą pasitikrino 98 proc. vaikų.
2. Iš profilaktiškai sveikatą pasitikrinusių vaikų, visiškai sveiki sudarė 32 proc. Didžiausias procentas visiškai sveikų vaikų nustatytas tarp 0-3 metų darželinukų – 50 proc.
3. 2016 metais ikimokyklinėse ugdymo įstaigose daugiausia nustatyta vaikų turinčių regos sistemos sutrikimų (20 %), širdies ir kraujagyslių sistemos sutrikimų (15 proc.), kvėpavimo sistemos sutrikimų (12 proc.) bei skeleto – raumenų sistemos sutrikimų (9 %).
4. Pagal fizinio ugdymo grupes, daugiausiai darželiuose vaikai lanko pagrindinę fizinio ugdymo grupę t.y (99 proc.).

REKOMENDACIJOS

1. Pastarąjį dešimtmetį šalyje didėjo vaikų sergamumas. Vaikai pas gydytojus lankėsi vis dažniau, taip pat didėjo vaikų profilaktinių apsilankymų pas gydytojus dalis. Padidėjo vaikų hospitalinis sergamumas ir skiriami sveikatos priežiūros išteklių. Kadangi būsimų kartų sveikata bei gerovė priklauso nuo šiandienos mamų bei vaikų sveikatos, Pasaulio sveikatos organizacija rekomenduoja motinos ir vaiko sveikatą laikyti prioritetine sritimi ir būsimus tėvus įtraukti į sveikatos stiprinimo veiklas – organizuoti ir vykdyti mokymus, apimančius aiškią, išsamią ir patikimą informaciją apie mitybą, fizinį aktyvumą nėštumo laikotarpiu, gimdymą, natūralų maitinimą bei kūdikio priežiūrą.
2. Mitybos specialistai tvirtina, kad maitinimosi įpročiai ir požiūris į maistą, įdiegti vaikystėje, išlieka visą gyvenimą. Augančiam vaiko organizmui reikia įvairių mikroelementų, vitaminų, kuriuos vaikai gauna kartu su maistu, todėl būtina užtikrinti, kad jiems būtų tiekiamas subalansuotas ir sveikas maistas. Tėvai turėtų pasirūpinti subalansuota vaiko mityba ir jo mitybos įgūdžių ugdymu namuose, o ikimokyklinio ugdymo įstaigoje vaikams turi būti prieinamas subalansuotas ir visavertis maistas.
3. Būtina vaikų sveikatos priežiūrą vykdyti visomis kryptimis, ypatingą dėmesį skiriant regos sutrikimų profilaktikai: tinkamai aplinkai (žaidimų vieta, sėdėjimo poza, apšvietimas, laisvalaikio leidimas prie kompiuterio ir televizoriaus), poilsiui (akių mankštelės), pilnavertei mitybai bei profilaktiniam regėjimo tikrinimui.
4. Didelį dėmesį skirti kvėpavimo sistemos ligų profilaktikai: (tinkama higiena, mityba, fizinis aktyvumas, darbo–poilsio režimas).